

De lebbenbrugge

De Lebbenbrugge behoorde van oudsher onder het Hof van Borculo.

Hoe oud de Lebbenbrugge is, is niet precies te zeggen. In 1318 werd aan de stad Zutphen het recht toegekend om langs de Berkel en Lebbinkbeek een vaart aan te leggen om het turf uit de venen van Aalten en Lichtenvoorde af te kunnen voeren.

Het is nu de vraag of de Lebbinkbeek de naam ontleent aan de boerderij, of omgekeerd, kreeg de boerderij die van de beek? In het eerste geval dateert De Lebbenbrugge van rond 1300, wat gezien de bouwstijl goed zou kunnen.

De Lebbenbrugge vervulde diverse functies zoals boerderij, postkantoor, herberg en tolhuis.

De boerderij lag aan een hessenweg, een verbindingsspoor tussen Duitsland en Holland. Het was eigenlijk niet meer dan een karrenspoor waarlangs de Hessen, de vrachtrijders van vroeger, en kooplieden trokken. Toen De Lebbenbrugge later ook herberg werd, konden de reizigers hier overnachten of even binnenwippen voor een hartversterkinkje of een praatje maken met de waard.

De postiljon te paard uit Zutphen werd bij De Lebbenbrugge afgelost door een andere, die via het buurtschap Zwolle richting Winterswijk ging. De brieven van en voor Borculo werden hier uitgewisseld. Eene Postknecht of een Jonghen met een Paart haalde de post op van De Lebbenbrugge en bezorgde deze in Borculo en omgeving. Later, vanaf 1794, ging een postwagen van Zutphen over Lochem langs De Lebbenbrugge naar Winterswijk en de volgende dag weer terug. Er konden toen ook enige passagiers mee.

Voor het onderhoud van de weg en de brug over de Lebbinkbeek moest de gebruiker tol betalen. De staten van Gelderland verleenden in 1679 aan de Heer van Borculo het recht om tol te heffen. De toltarieven staan nog op de voorgevel.

De heerlijkheid Borculo was ooit een zelfstandig gebied, dat begrensd werd door de graafschap Zutphen, het Oversticht en het vorstbisdom Munster. Een heerlijkheid is een gebied waarover een heer het overheidsgezag uitoefent. De kern van dat overheidsgezag was het bezit van de rechtspraak. Andere rechten van de heer waren onder andere het jachtrecht, het recht van water en wind en het visrecht. Het was oorspronkelijk een leen van de vorstbisschop van Munster in Westfalen.

De heren van Borculo worden het eerst vermeld in de twaalfde eeuw. De heerlijkheid Borculo is achtereenvolgens in bezit geweest van de geslachten Van Borculo, Van Bronkhorst, Van Limburg-Stirum, Von Flodorf Wartensleben, Von Flemming, Czartorynsky en, sinds 1777 en laatste, het Huis van Oranje. Koningin Beatrix voert nog steeds de titel 'Heer van Borculo'. In zijn grootste omvang omvatte het gebied van de heerlijkheid Borculo de voormalige gemeenten Borculo, Neede, Eibergen, Groenlo (tot 1236) en Lichtenvoorde (tot 1616).

De bisschop van Munster bemoeide zich tot in de tweede helft van de zestiende eeuw weinig met de heerlijkheid Borculo. In 1553 veranderde dit. De laatste heer van Borculo uit het geslacht Bronkhorst, die nauwe banden had met het hertogdom Gelre, overleed kinderloos zonder in zijn testament een opvolger aan te wijzen. Er ontstonden grote problemen tussen de leenheer, de vorstbisschop van Munster en de erfgenamen.

Er werden vele processen gevoerd en in 1615 sprak het Hof van Gelderland vonnis ten gunste van een van de erfgenamen, graaf Joost van Limburg en Bronkhorst. Eigenlijk was dit hof daartoe niet bevoegd omdat er immers sprake was van een Munsters leen. Het Hof van Gelderland nam Borculo in 1616 in en graaf Joost werd ingehuldigd als heer van Borculo. De toenmalige bisschop reageerde nauwelijks op het besluit en de inname.

Anders werd dit zo rond 1650. De toenmalige vorstbisschop Christoph Berhard von Galen probeerde de oude rechten te herstellen. In 1652 voegde hij de titel 'Herr zu Borkelo' toe aan zijn titels en probeerde met militaire middelen en met steun van Frankrijk de heerlijkheid Borculo weer in zijn macht te krijgen. Tot twee maal toe, in 1666 en 1672, veroverde hij de heerlijkheid Borculo. De laatste bezetting duurde zelfs tot 1674 maar uiteindelijk moest hij zich gewonnen geven en bleef de heerlijkheid Gelders.

In 1792/1795 werden door de Fransen alle heerlijkheden afgeschaft, dus ook de heerlijkheid Borculo. Bij de leuze 'Vrijheid, gelijkheid en broederschap' pasten geen voorrechten en heerlijkheidjes.

Met dank aan dhr. Ben Tragter (filmmateriaal)